



AA

Päijänteen kansallispuisto ja eteläinen Päijänne



Maakunnan ainoa kansallispuisto kattaa edustavan osan eteläisen Päijänteen saaristosta. Se ulottuu pohjoisessa aavan Tehinselän reunoille, idässä Sysmän ja lännessä Padasjoen mantereen tuntumaan sekä etelässä Asikkalan Pulkkilanharjulle. Linnustoltaan maakunnallisesti merkittäviä saaria ja luotoja on laajalti kansallispuiston rajojen ulkopuolellakin.

Eteläisen Päijänteen saaristo ei ole lintupaikkana kovin tunnettu, mutta alueen mielenkiintoa se ei vähennä. Kansallispuiston tunnetuimpina ytimenä on Kelveneen yli seitsemän kilometriä pitkä, maisemallisesti komea harjusaari. Monet pienemmät saaret taas ovat jylhän kallioisia. Päijänteen suurin saari, Virmaila on jo kauan ollut intensiivisen metsätalouden piirissä, mutta saaren keskiosassa on joitakin vanhan metsän sirpaleita. Virmailasta löytyy myös peltoaukeita ja vanhaa kylämaisemaa.

Vaikka kansallispuiston laajuus on vain parikymmentä kilometriä etelästä pohjoiseen, kevät edistyy jos senkin rajojen sisällä hyvin eri tahtiin. Pulkkilanharjun salmet aukeavat maaliskuussa, kun taas Tehinselkään rajoittuvien saarten hyisillä pohjoisrannoilla on jäätä vielä toukokuun lopulla. Vastaavasti normaaltalvinakin Tehinselän jäätyminen voi kestää yli vuodenvaihteen.

Kansallispuisto kattaa myös osia Hinttolan saaristosta Kelveneen itäpuolella. Saariden asukkaat ovat satoja vuosia eläneet yhdistämällä maanviljelyn ja kalastuksen. Sodan jälkeen Hinttolaan asutettiin Laatokalta kalastajia suurperheineen, niin että saaristo kuhisi elämää. Laajat peltoaukeat ovat viime vuosikymmeninä sulkeutuneet ja pysyvä asutus loppunut, niin että erikoisesta elämänmuodosta on jäänyt jäljelle vain harmaita latoja sekä laatokkalaisten sukujen kesäasuntoja.

(Kartalla sinisellä linjalla merkittyjen maakunnallisesti tärkeiden selkäviesien lintukohteiden lisäksi vihreä linja osoittaa Päijänteen Natura-alueen rajan, jos-

ta on jätetty pois mantereilla sijaitsevat alueet sekä Päijätsalo. Kartan linja vastaa pääosin kansallispuiston rajausta.)

Linnusto

Kansallispuiston saaret ja eteläisen Päijänteen saaristo ylipäättään on lокkien valtakunta. Selkälokki on pitkään pitänyt kantansa vakaana eteläisellä Päijänteellä, mutta viime vuosina tuhot pesimäludoilla ovat lisääntyneet. Minkki ja mahdollisesti kanahaukka ovat todennäköisemmät sylliset kuin ihminen. Merilokki on pesinyt alueella satunnaisesti 1990-luvulta lähtien, mutta viime vuosina Tehinselällä on nähty vain yksinäinen lintu. Naurulokin ja tiiran kolonialuodot vaihtavat paikkaa lähes vuosittain. Pikkulokin kolonioita löytyy harvemmin. Merimetsoja esiintyy nykyään läpi kesän Tehinselällä. Kuikka, härkälintu, telkkä, puolisukelajat ja koskelot ovat joka-päiväinen näky. Joutsen ja kanadanhanhi ovat yleistyneet pesimälajeina 1990-luvulta alkaen.

Kalasääkset ovat vainon loputtua palanneet takametsistä kalavesiensä keskelle. Nyt niitä pesii saarissa useita pareja, yleensä samalla paikalla vuodesta toi-

seen. Nuolihaukka ja satunnaisesti tuulihaukka tai ampuhaukka tervehtivät saaria kiertävää veneilijää. Kelveneren männiköt eivät elätä kovin erikoista linnustoa. Kalliorannoilla voi joskus törmätä kivitaskuun, joka mantereella on hyvin harvalukuinen. Valkoselkätikankin voi saarissa tavata.

Muuttoaikana alueen linnustollinen kuva monipuolistuu. Muutto kattaakin käytännössä koko vuoden lukuun ottamatta aivan keskitalvea, ja erityisesti syysmuutto voi järvellä olla hyvin näyttävää. Allien muuttolinja seurailee yleensä Päijänteen päälinjaa Tehinselän yli Kelveneren itäpuolella kohti Pulkkilanharjua. Hanhet ja puolisukelajat kuten haapanat muuttavat suurina parvina laajemmalla rintamalla, usein poikittain järven yli lounaaseen. Tehiltä niiden matka suuntautuu paljolti länsilounaaseen Harmoistenlahteen ja sieltä mantereen ylle, elleivät ne käänny Kellosalmea pitkin takaisin Päijänteelle. Merikotkat ovat tavallinen näky Päijänteellä kevään syksyin, joskus jo kesälläkin.

Arktisten kahlaajien syysmuuttoreitti heinä-syyskuussa kulkee myös Päijännettä pitkin ja osin sen yli lounaaseen. Parhaina päivinä voi nähdä satoja puna-



Arktisten kahlaajien, mm. punakuirien syysmuuttoreitti heinä-syyskuussa kulkee Päijännettä pitkin. SS



AA

kuireja, pikkukuoveja, tundrakurmitsoja, isosirrejä tai suosirrejä. Joukossa on myös harvinaisempia vesilintuja ja kahlaajia, kuten ristisorsia, kuovi- ja pulmussirrejä, karikukkoja sekä kihuja. Vesipääskyjä taas levähtää tyyneillä järvenselillä satunnaisesti loppukeväästä.

Käytännössä Päijänteellä voi nähdä sulan veden aikaan lähes mitä tahansa, kuten jalohaikaran, jääkukan, arosuohaukan, merisirrin, pikkukajavan, pikkutiiran, mustatiiran tai tunturikihun.

Retkeily ja saapumisohje

Tehokas retkeily Etelä-Päijänteen saariston alueella vaatii käytännössä veneen. Nopealla veneellä kattaa laajemmat alueet, mutta soutelu pitkin rantoja voi tuottaa isomman nautinnon ja enemmän havaintoja.

Pienille luodoille ja monille saarille pesimäaikainen mairinnouskielto alkaa jo huhtikuussa. Suurimpiin saariin voi rantautua, ja vesilintujen syysmuuton aikaan pienemmätkin luodot soveltuvat muutonseurantaan. Koska monien lajien päämuuttosuunta on lounas, kannattaa hakeutua lounaaseen suuntautuville lahdille, jotka keräävät muuttajia.

Kelveneseen on ollut heinäkuussa laivakuljetuksia Padasjoen satamasta useana päivänä viikossa, jolloin saareen voi jäädä teltailemaan. Kesäisin Päijänteellä on tehty myös risteilymatkoja, joiden reitit ovat kulkeneet kansallispuistossa ja poikenneet maihin Kelveneellä.

Mannerrannoilla on tiheästi vapaa-ajan asuntoja, joten sopivan tähytyspaikan löytäminen voi olla vaikeaa. Ilman venettä järvelle on parhaiten näkyvyys Virmailasta ja Keulaimenkärjestä, joka sijaitsee kansallispuiston alueiden pohjoispuolella. Virmailaan mennään yleensä Padasjoen kirkonkylän kautta. Matkaa on keskustasta pohjoiseen suuntautuvaa Kellosalmentietä pitkin reilut 10 km Kellosalmeen. Höysniemen Karvalinlahden nuotiopaikalle ajetaan Kellosalmelta ensin Virmailantietä 7,3 km, sitten käännetään oikealle Höysniementielle. Tätä ajetaan 1,1 km ja käännetään oikealle Salmelantielle, Karvalinlahden paikka on alle 0,5 km:n päässä. Salmenlantietä edelleen ajettaessa 1,2 km:n jälkeen kääntyy vasemmalle Höyssalmen nuotio- ja veneenlaskupaikalle tuova nimetön tie.

Kansallispuiston kesäisten risteilyjen lähtöpaikka on Padasjoen kirkonkylän laivaranta, jonne ajetaan keskustasta Laivarannantietä 1,4 km.

Keulaimenkärkeen mennään Padasjoen Taulun risteyksestä 18 km Jämsäntietä (24) Harmoisten Töyrymäkeen, jossa käännetään oikealla itään Laivarannantielle. 1,7 km:n jälkeen tiestä erkanee vasemmalle Sirkottimentie, jäljellä on vielä 3,8 km puomille, jolta on käveltävä 1 km niemen kärkeen, ensi mökkitietä ja lopuksi on lyhyt metsätaival.

Lisätietoja alueen palveluista ja reiteistä: www.luontoon.fi/paijanne

TYYPPI LINTUJA Tukkakoskelo, kaakkuri, kuikka, härkälintu, kaulushaikara, sääksi, ampuhaukka, nuolihaulukka, kalatiira, selkälokki

MUITA LAJEJA Sepelhanhi, harmaasorsa, jouhisorsa, lapasotka, alli, pilkkasiipi, tundrakurmitsa, punakuri, isosirri, räyskä, lapintiira

HARVINAISUUKSIA Ristisorsa, haahka, jääkuikka, jalohaikara, karikukko, pulmussirri, leveäpyrstökihu, tunturikihu, pikkutiira, valkoselkätikka

Katselu- ja autopaikkoja

Kelvene Karhunkämmen N 6805925 E 417417 ja N 61° 22,710' E 25° 27,276'

Padasjoen laivaranta N 6804370 E 408914 ja N 61° 21,759' E 25° 17,779'

Kellosalmen silta N 6812348 E 408094 ja N 61° 26,043' E 25° 16,623'

Virmaila Höysniemi Karvalinlahti N 6808195 E 414695 ja N 61° 23,897' E 25° 24,159'

Keulaimenkärki N 6816685 E 407087 ja N 61° 28,363' E 25° 15,360'

